

KUTATÁSI BESZÁMOLÓ OTKA 61970

Kutatásaink során a következő eredményeket értük el.

I. Kárpáti András, Vadas Réka és-Dömötör Éva: Boethius Institutio Musica c. művének fordítása

2006 és 2009 között Kárpáti András Vadas Réka egyetemi hallgatóval és Dömötör Éva PhD hallgatóval (PTE) a terminológia megállapítása és a legfontosabb szakirodalom feldolgozása után lefordította Boethius Institutio Musicájának mintegy 80 százalékát (I-II. és IV. könyv, III.1-3; V.1-3.) Emellett Kárpáti András szakmai irányításával elkészült a kiadáshoz nélkülözhetetlen digitális formátumú ábra-sorozat, továbbá görög-latin-magyar zeneelméleti terminus-szótár. A fordítás befejezéséhez, illetve a bevezetés és a jegyzetek elkészítéséhez előreláthatólag a 2010-es év hátralevő részére lesz még szükség, a kiadásra kész kézirat átadási határideje: 2010. december 31. A mű külön kötetben lesz publikálható – ehhez az OTKA publikációs pályázatának segítségét fogjuk kérni.

II. Kendeffy Gábor: Lactantius- és Ágoston tanulmányok

2006-ban befejezte Lactantius teológiáját, azon belül s elsősorban a dualista teodiceát vizsgáló monográfiájának munkálatait, a kéziratot leadta és az meg is jelent. (Mire jó a rossz? Lactantius teológiája. Kairosz, (2006.) A kötet függelékként tartalmazza Lactantius Epitome Divinarum Institutionum c. művének fordítását Teológia dióhéjban címmel.

2007-ben elkészítette az Akadémiai Kiadó Filozófia kézikönyve számára a patrisztikai fejezetet és az „Ókori filozófia” fejezet néhány alfejezetét. Folytatta a latin patrisztika teodiceai hagyományának kutatását, ennek egyik részeredményét előadta az ókori filozófiáról a PPKE-n tartott konferencián (Tertullianus a teremtésről). Lactantius-könyvének a két új lactantiusi tanításáról szóló részét továbbfejlesztve angol nyelvű közleményt írt, amit előadott az Oxfordi Nemzetközi Patrisztikai Konferencián. A szöveg megjelenés előtt áll a Studia Patristica 2010-ben megjelenő kötetében /vol.44-49/ - I. Publikációk

Ugyanebben az évben Ágoston kegyelemtanáról előadást tartott a Károli Egyetemen a Tudomány Ünnepe tiszteletére rendezett konferencián. (A kötet 2009-ben megjelent -. L. Publikációk)

2008-ban angol nyelvű tanulmányt írt egyes szkeptikus érvek alkalmazásáról néhány egyházatyánál. (Ez 2009-ben egy tanulmánykötetben megjelent. L. Publikációk)

Ugyanebben az évben tudománytörténeti témájú előadást tartott „Patrisztikai kutatások a hetvenes években“ címmel a Német-Magyar Filozófiai Társaság Möglichkeiten und Realität des Philosophierens in Ungarn und der DDR nach 1968. c. Az előadás alapján írott tanulmány megjelent 2010-ben Boros Gábor által szerkesztett konferenciakötetben.

Ágostonnak az akarattal és a kegyelemmel kapcsolatos tanításáról előadásokat tartott a Miskolci Egyetem Filozófiai Intézete és a Miskolci Akadémiai Bizottság Filozófiai Munkabizottsága által az akarat fogalmáról rendezett konferencián "Szabadság és akarat szabadság Augustinusnál .), valamint a szegedi Magyar Ókortudományi Konferencián („Emlékezés és elmélet. A Vallomások és az Ad Simplicianum”.)

Ágostonnak az imával kapcsolatos felfogásáról tartott előadást a KRE és a Magyar Vallástudományi Társaság májusi vallástudományi konferencián.

2009-ben 40ezer leütéses tanulmányra terebélyesedett recenziót írt és küldött el a Zeitschrift für Antikes Christentum számára a Lactantius Divinae Institutiones c. műve III-IV. könyvének kiadásáról (E. Heck, A. Wlosok, Berlin 2007). A szerkesztő kérésére az írást két részre bontotta. Első felét a folyóirat elfogadta közlésre, a másik felének önálló tanulmányra fejlesztése 90 százalékos készültségi szinten áll, a célállomás ugyanez a referált folyóirat.

Előadást tartott „Pál apostol Lactantius Institutiones Divinae c. művében” A Magyar Patrisztikai Társaság IX. konferenciája, 2009. június 26. A előadás alapján írt tanulmány (*Velamentum stultitiae* Az I Kor 1.20-25., az I Kor 3.19. és a II Kor 3,12-15. Lactantius *Institutiones Divinae* c. művében) megjelenés előtt áll egy jeles klasszika-filológus születésnapjának kötetében. Emellett ugyancsak megjelenés előtt áll „Megtévesztés és kinyilatkoztatás Lactantius teológiájában” című tanulmánya az Ókor című folyóirat 2010-es évfolyamában. A Lactantius-kutatásba bevonta Domonkos Gyöngyi egyetemi hallgatót, aki Lactantius *De ave Phoenice* c. költeményéről írja szakdolgozatát.

Heidl Györggyel közösen megszerkesztette a Magyar Patrisztikus Társaság 2005-ös és 2006-os kecskeméti konferenciájának előadásain alapuló tanulmánykötetet. A kötet jelenleg műszaki szerkesztés alatt áll, amit Vassányi Miklós végez.

Hajdú Péterrel közösen ellenőrzi Boethius *Institutio Musicarum* fordítását ,

III. Ötvös Csaba: Gnózis-tanulmányok

Kutatásainak középpontjában a nag hammai könyvtár traktátusainak kozmogónia beszámolóit állnak.

2006-ban a Magyar Patrisztikus Társaság VI. konferenciáján, jún. 29-júl. 1 között a nag hammai traktátusok egyik terminusát és annak lehetséges újszövetségi eredetéről szóló vizsgálatát mutatta be az *Ektróma*. Lábjegyzet a gnosztikus Pál portréjához. c. előadásában.

2006. aug.-2007.febr. között Berlinben, egy DAAD ösztöndíj igénybe vételével összegyűjtötte a Magyarországon nem elérhető alapvető szakirodalmat és elkezdte annak feldolgozását.

2007-ben a nag hammai traktátusok kozmogóniájáról szóló kutatásainak részeredményéről egy, az Erasmus Kollégium konferenciáján elhangzott előadás keretében számolt be A függöny szerepe a gnosztikus szövegekben c. előadásában. Munkáját egy tanulmányút keretében 2007 októberétől 2008 január végéig a Leuveni Katholieke Universiteit folytatta Boudevijn Dehandschutter professzor irányítása alatt. A gnosztikus kozmológiában központi helyet betöltő Bölcsesség mítosznak a bibliai gyökereit kutató tanulmánya az Ókor című folyóirat 2007/2. számában kapott helyet (*A Bölcsesség fiait?*).

2008. máj.15-én előadást tartott *Egyiptom bölcsője* címmel a Magyar Vallástudományi Társaság és a Magyar Néprajzi Intézet „A magyar vallástudomány története c. konferenciáján, amelyben a magyar gnózikutatás történetét mutatta be. Kutatásainak egyik fontos eredményét mutatta be a Magyar Patrisztikus Társaság Kecskeméten megrendezett VIII. konferenciáján, *Angyal vagy arkhón* címmel. 2008. júl. 21. és 29. között rövid tanulmányúton volt a Leuveni Katolikus Egyetemen. 2008-ban jelent meg *A fénycsepp lehelete* c. tanulmánya a Katekhón 14. számában.

2009. máj. 22-23 a Magyar Vallástudományi Társaság és a Károli Egyetem közös konferenciáján (Áldozat és Ima) előadást tartott az egyik nag hammai traktátusban olvasható imádságokról és ezeknek a traktátusban betöltött teológiai szerepéről és jelentőségéről (Norea imája.) Az előadás alapján készült tanulmány megjelent a Magyar Vallástudományi Szemlében. A Magyar Patrisztikai Társaság IX. Konferenciáján (jún 25-29.) adott elő a gnosztikus antropológiáról *A hit képmása* címmel. Ebben az évben jelent meg tanulmánya a Vallástudományi Szemlében a Cím nélküli irat (NHC II,5) apokaliptikus eszkatológiájáról.

2009 dec.7-18. között rövid tanmányúton volt Bécsben, ahol főként a gnózis kutatás legújabb szakirodalmát tekintette át és gyűjtötte össze.

Megjelenés előtt áll egy, az antik gnózis modern kutatástörténetéről szóló tanulmánya a Magyar Vallástudományi Szemle 2010-es évfolyamában. Ugyancsak megjelenés előtt áll egy magyar és egy angol nyelvű írása a Cím nélküli irat antropológiájáról, valamint egy angol nyelvű tanulmánya a gnosztikus démiurgosz alakjáról a szegedi Gál Ferenc Hittudományi Főiskola 2010-ben induló Hereditas c. kötetében. *A hit képmása.* c. előadása várhatóan 2010-ben jelenik meg a Katekhónban. A Studia Patrum 4. és 5-6. kötetében megjelenésre elfogadták Boudevijn Dehandschutter két gnosztikus tárgyú tanulmányának általa elkészített magyar verzióját. Az utóbbi kötetben jelenik majd meg a 2006-os konferencián elmondott előadása is. A Cím nélküli irat a világ eredetéről c. traktátus fordítása folyamatban van, befejezése 2010 végére várható.

IV. Csigi Péter: Chromatius-tanulmányok

Csigi Péter egyetemi hallgatóként 2008-ban elkészítette és megvédte szakdolgozatát Aquileai Szent Chromatius Máté-kommentárjáról. A szakdolgozat alapján előadást tartott a patrisztikai társaság 9. konferenciáján 2009. júniusában és a Társaság felolvasó ülésén 2009. októberében. A két előadás szövege alapján megjelenés alatt áll két tanulmánya: 1) Aquileiai Szent Chromatius egzotekiai módszerei a Máté-kommentárban /Függelék: A Máté-evangélium-kommentár prológusának fordítása/, Katekhón (2010) 2) Aquileiai Szent Chromatius a püspök és egzegéta, Studia Patrum 9. (2011)

V. Hajdu Péter: a késő ókori irodalomtudomány tanulmányozása.

Hajdu Péter menet közben kapcsolódott a munkába. Macrobius *Saturnaliájának* 3-7. könyvében található Vergilius-idézetek és értelmezések alapján tanulmányozza az ókori olvasási stratégiákat. A kérdésről előtanulmányként egy írása 50 százalékos elkészülési szinten van. Ehhez előtanulmányként szócikket írt Macrobiusról a Hyperion internetes ókortudományi lexikonba. (<http://www2.szepmuveszeti.hu/hyperion/lexikon.php?id=685>.)